

Maksamisen linjausten kulmakivinä monipuolisuus, luotettavuus ja sujuvuus

4.9.2025 – Raha ja maksaminen

KIRJOITTAJA

Päivi Heikkinen
Osastopäällikkö

Yksi keskuspankin hyveistä on johdonmukaisuus ja ennakoitavuus. Hötkyily tai tuuliviirinä mielen muuttaminen sopii huonosti, kun tavoitteena on rahoitusmarkkinoiden ja hintojen vakaus. Riittävän monipuolisen analyysin tekeminen vaatii usein aikaa. Vaikka keskuspankkien hitautta joskus ihmetellään, se on kuitenkin ainoa tie johdonmukaiseen ja ennakoitavaan keskuspankkityöhön.

Suomen Pankin yhtenä tehtävänä on valvoa maksu- ja selvitysjärjestelmien luotettavaa ja tehokasta toimintaa. Tämä tapahtuu nimenomaan järjestelmätasolla, jossa eri toimijat ja niiden käyttämät välitysmekanismit (infrastruktuurit) kohtaavat. Voimme myös osallistua näiden järjestelmien kehittämiseen aina kulloinkin tärkeiksi havaitsemiemme ominaisuuksien parantamiseksi. Johdonmukaisuuden ja ennakoitavuuden vuoksi Suomen Pankki on julkaissut linjaukset, joiden mukaisesti se vaikuttaa maksu- ja selvitysjärjestelmien sekä maksupalveluiden kehitykseen. Näiden politiikkalinjausten mukaiset toimet määritellään aina tapauskohtaisesti. Keskuspankin tavoite on puuttua mahdollisimman vähän markkinoiden toimintaan. Koska yksityiset yritykset rakentavat toimintansa lähtökohtanaan toimintansa kannattavuus, kehitystä ohjaamaan tarvitaan myös keskuspankin järjestelmätason ja yhteiskunnallisen kokonaisedun näkemystä.

Suomen Pankki tarkastelee maksujärjestelmien toimintaa sen perusteella, miten ne palvelevat yhteiskuntaa kokonaisuutena, miten maksamisen kriisinkestävyys varmistetaan ja miten järjestelmiä kehitetään. Lähtökohtana on, että maksaminen on yhteiskunnan kriittinen perustoiminto. Liiketoiminnan kannalta on järkevää panostaa kannattavimpien asiakkaiden ja asiakkaiden enemmistön palveluihin. Yhteiskunnan kannalta on kuitenkin olennaista, että kaikilla asiakasryhmillä on käytössään toimivat maksupalvelut heidän erilaisiin tarpeisiinsa. Tämä ei tarkoita, että kaikkien eri maksutapojen pitää toimia kaikissa mahdollisissa tilanteissa, vaan sitä, että maksajalla on mahdollisuus löytää hänelle sopiva maksutapa kuhunkin tilanteeseen. Kansalaisia tai yrityksiä ei saa sulkea pois palveluista siksi, että maksujärjestelmät tai niiden varaan rakennetut palvelut ovat liian hankalia käyttää, vaan asiakkaalla on oltava vaihtoehtoja. Tätä kautta maksutapojen välille voi syntyä myös kilpailua.

Maksamisen peruspalveluiden tulee säilyä käyttäjilleen kohtuuhintaisina, eikä

hinnoittelu saa muodostaa estettä itselle tärkeän maksutavan käyttämiselle. Suomen Pankin pitkäaikainen kanta on, että kohtuullinen määrä käteisnostoja on voitava tehdä maksuttomasti kuukauden aikana. Laillinen maksuväline eli käteinen on vähimmäispalvelu, joka on hyväksyttävä täyteen arvoonsa maksuvälineenä, ja jonka saatavuus ja käyttö on turvattava ainakin kansalaisten arjen kannalta merkittävässä hankinnoissa.

Vaikka maksaminen verkostotoimintana on taipuvainen luonnolliseen monopoliin, ja erityisesti digitaalisessa maksamisessa skaalaedut ovat huomattavia, ei kaikkea maksamista voi kuitenkaan viedä vain yhteen järjestelmään. Siitä muodostuisi liian kriittinen palvelu ensiluokkaisista jatkuvuus- ja varautumisjärjestelyistä huolimatta. Erityisesti nyt, kun olemme nähneet maksujärjestelmien valjastamista geopolitiikan välineeksi, yhteiskunnan kannalta kriittisellä maksamisella on oltava vaihtoehtoisia reitityskanavia. Ne voivat olla varajärjestelmiä, mutta arkisessa käytössä olevat, skaalautuvat vaihtoehdot ovat toimintavarmimpia. Yksittäisen maksupalvelun tarjoajan kannalta tämä saattaa näyttytyä ylimääräisenä kustannuksena, mutta yhteiskunnan kannalta rinnakkaiset vaihtoehtoiset maksujenvälitysjärjestelmät tuovat kriisinkestävyyttä ja mahdollistavat myös kilpailun niiden avulla välitettävien maksupalveluiden kesken.

Sama pätee sitoutumisessa eurooppalaisiin maksamisen standardeihin. Osana eurojärjestelmää maksamiseen liittyvä sääntely on Suomessa yhteiseurooppalaista. Sekä vähittäismaksamisen että pankkien välisen maksamisen järjestelmät ovat käytännössä eurooppalaisia. Kustannustehokas ja kilpailullinen maksaminen voi lopulta perustua vain yhteisiin standardeihin ja toimintamalleihin, tavoitteena yhtenäisen euromaksualueen syventäminen.

Suomalaisen finanssisektorin kyberkypsyys on todettu hyväksi. Rahoitussektori on kuitenkin erittäin linkittynyt, ja nämä keskinäiset riippuvuudet toteutuvat myös maksu- ja selvitysjärjestelmissä. Yksittäisten osapuolten korkea kyberturva on välttämätön, mutta ei riittävä edellytys sille, että niiden väliset maksu- ja selvitysjärjestelmät voivat toimia luotettavasti kaikissa oloissa, ja että ne eivät välitä ongelmia yhdeltä osapuolelta toiselle. Järjestelmätason kyberturvallisuus edellyttää, että kokonaisuuden etu otetaan huomioon eri osapuolten ratkaisuisissa. Tämä voidaan todentaa parhaiten järjestelmätason harjoituksilla.

Tänä päivänä ei voida puhua maksamisen kehittämisestä puhumatta asiakkaan mahdollisuudesta hallita omaa talouttaan ja suojautua maksupetoksilta ja huijauksilta. Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden estäminen voi tapahtua vain järjestelmätasolla. Suomen Pankki tukee kaikkia aloitteita, jotka parantavat maksujärjestelmien kykyä tunnistaa ja ehkäistä maksupetoksia ja tukevat talousosaamista.

Nyt julkaistut Suomen Pankin maksamisen linjaukset päivittävät aiemmin vuosina 2018 ja 2022 julkaistut käteistä ja sähköistä maksamista koskevat linjaukset pankin tämänhetkisten strategisten painopisteiden mukaiseksi. Valmistelussa ei ole hötkyilyä, vaan taustalla on laajan asiantuntijajoukon työ. Jokainen linjaus on sisäisesti argumentoitu ja ulkoisesti koeponnistettu maksuneuvostossa ja rahoitusmarkkinaviranomaisten kesken. Suomen Pankki toimii näiden linjausten

mukaisesti omassa tehtävässään rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurin yleisvalvojana ja kehittäjänä, johdonmukaisesti ja ennakoitavasti.

Suomen Pankin päivitetty maksamisen linjaukset löytyvät Suomen Pankin kotisivuilta, [Maksaminen](#).

Avainsanat

selvitysjärjestelmät, maksaminen, käteinen, maksujärjestelmät